

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/25, p. 193-212

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12334>
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

Referees/Hakemler: Prof. Dr. Ercan YILMAZ –
Doç. Dr. Ahmet KARA – Yrd. Doç. Dr. Eyüp İZCİ

This article was checked by iThenticate.

KÖY OKULLARINDA GÖREV YAPAN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ GELİŞİMLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER*

Suat ÇAPUK** - Mahir ÜNSAL***

ÖZET

Toplumların gelişmesinde, eğitim ve öğretim faaliyetlerini yürüten öğretmenler önemli rol oynar. Özellikle, kırsal bölgelerde görev yapan öğretmenler toplumsal değişim ve dönüşüm sürecine önemli katkı sunarlar. Ancak sınıf öğretmenlerinin uzun süre köy okullarında görev yapmak zorunda kalmaları mesleki gelişimlerine olumsuz etki yaptığı düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı köy okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimlerini etkileyen faktörleri belirlemektir. Bu araştırmanın katılımcı grubunu Adıyaman ili Kâhta ve Samsat ilçelerinin kırsal kesiminde çalışan 20 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma verileri köy okullarında görev yapmakta olan 20 sınıf öğretmeni ile görüşme yapılarak elde edilmiştir. Görüşme için önceden hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış sorular kullanılmıştır. Görüşme sonuçları betimsel analiz yapılarak tablolar halinde sunulmuş, elde edilen frekans ve yüzde değerlerine göre yorumlanmıştır. Araştırma bulgularına göre, köy okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin zaman zaman bir araya gelerek uygulamış oldukları öğretim tekniklerini birbirleri ile paylaşarak daha etkili öğretim yapacaklarını ve bu durumun mesleki gelişimlerine olumlu etki yapacağını belirtmektedirler. Öğretmenlerin çocuk gelişimi, öğretim teknikleri, teknoloji kullanımı ve materyal tasarımı alanlarında hizmet içi eğitim ihtiyaçları olduğu anlaşılmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin mesleki gelişime önemli ölçüde ihtiyaç duydukları görülmüştür. Uzun süre köy okullarında görev yapmanın sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimlerine olumsuz etki yaptığı belirlenmiştir. Köy okullarında görev yapan öğretmenlerin mesleki ve diğer sorunlarının tespitine yönelik kapsamlı araştırmaların yapılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf öğretmeni, köy okulları, mesleki gelişim

* Bu çalışma 18-20 Mayıs 2017 tarihlerinde Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi'nde düzenlenen 2. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr. Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü, El-mek: scapuk@adiyaman.edu.tr

*** Öğretmen. Milli Eğitim Bakanlığı, El-mek:mahirunsal02@hotmail.com

**THE FACTORS AFFECTING PROFESSIONAL DEVELOPMENT
OF CLASSROOM TEACHERS WORKING IN VILLAGE
SCHOOLS**

ABSTRACT

In the development of the societies, teachers who carry out education and training activities play an important role. In particular, teachers working in rural areas make an important contribution to the process of social change and transformation. However, it is thought that classroom teachers who have to work in village schools for a long time have a negative effect on their professional development. The purpose of this study is to determine the factors that affect the professional development of classroom teachers in village schools. The participant of this research consists of 20 classroom teachers working in the rural areas of Kahta and Samsat districts of Adiyaman province. The research data were obtained by interviewing 20 classroom teachers who were working in village schools. Semi-structured questions that were prepared for the interview were used. The results of the interviews were presented in tabular form with descriptive analysis and interpreted according to frequency and percentage values. According to research findings, classroom teachers working in village schools occasionally come together and share teaching techniques with each other to teach more effectively and this will have a positive effect on their professional development. Teachers also seem to have in-service training needs in the areas of child development, teaching techniques, technology use and material design. According to the results of the research, it has been seen that teachers need professional development considerably. It has been determined that having long time in village schools has had a negative impact on the professional development of classroom teachers. It may be advisable to carry out extensive research to identify occupational and other problems of teachers working in village schools.

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

There is an important relationship between the level of development and welfare of societies and the education provided by the schools. Schools are able to provide qualified education with qualified teachers. In other words, good teachers are needed to have good students. In order to be able to follow the changes in science and technology and to adapt to the updated knowledge and skills about their field, the teachers should update the knowledge and skills that they have in their profession and do not contented with the education they have received in university (Çöğmen and Köksal, 2014).

In addition to the educational activities carried out at the beginning and at the end of the academic year for teachers' in service education, the teachers' professional development is made possible through the in-service training activities of the Ministry of National Education (MoNE). Many studies have been done on the problems of the classroom teachers

Turkish Studies

(Yerlikaya 2000, Yapıcı ve Yapıcı 2003, Atmaca 2004, Şahin 2005, Yazıcı 2006, Özpınar 2008). It has been seen that studies were conducted on the teachers' professional development during pre-service education (Özçalı 2007, Sabuncuoğlu 2006, Koçoğlu 2006, Çokluk-Bökeoğlu, Yılmaz 2007) and teachers' self-development (Dunn, and Shriner, 1999). Seferoğlu, (2001) and Şahin (2008) have found some evidence for the professional development of classroom teachers. However, it has been seen that there are no studies on the professional development of classroom teachers working in rural areas (village schools).

It is thought that the classroom teachers who have to work in the village schools for many years have not benefited sufficiently from the opportunities for professional development. This research is important in determining the factors affecting the professional development of classroom teachers who works for a long time in rural areas, establishing a basis for comprehensive research to be done, and taking the necessary administrative measures for the professional development of classroom teachers in village schools.

Method

In the scope of the research, it was aimed to determine the factors affecting the professional development of the classroom teachers based on the opinions of the classroom teachers who worked in the village schools for 5 to 15 years.

The case study method, which is one of the qualitative research methods, has been used to describe the present situation of the research (Karasar, 2009). Qualitative research is based on observations, interviews, and data obtained from documents. The participant group of this research constitutes 20 class teachers working in Adıyaman province Kahta and Samsat districts for 5-15 years in 2014-2015 school year. For the selection of participant, easily accessible and experienced teachers were preferred for the research. This sampling method has been preferred to do the study fast and economic. In this method, the researcher selects a situation that is close and easy to access (Yıldırım and Şimşek, 2003). This method is preferred because there is little chance of reaching too many samples. An easily accessible case study was used in the study. This sampling method has been chosen to give speed and practicality to the research. In this method, the researcher selects a situation that is close and easy to access (Yıldırım and Şimşek, 2003).

Research data were collected through semi-structured interviews. The semi-structured interview technique is a bit more flexible than the configured interview technique. In this technique, the researcher prepares an interview protocol that includes questions that he plans to ask in advance. On the contrary, the researcher can influence the flow of the interview with different side or sub-questions depending on the flow of the viewers, and can provide the person to open and elaborate their answers (Türnüklü, 2000).

Findings and Discussion

According to the results of the research, it is understood that teachers working in the rural areas need professional development in many areas. Especially teachers working in village schools in Eastern and South Eastern Anatolia seem to have problems with language teaching. It is understood that teachers need guidance activities, schools have

Turkish Studies

water and heating problems, student parents do not have enough school support, and schools have not enough technological equipment. They point out that classroom teachers who work in village schools occasionally come together and share instructional techniques with each other to make more effective teaching and this will have a positive effect on their professional development. Teachers also seem to have in-service training needs in the areas of child development, teaching techniques, technology use and material design.

Suggestions

As a result of this research, the following suggestions were made to eliminate the factors affecting the professional development of rural teachers.

In particular, it would be appropriate to provide vocational training for language teachers in the classroom teachers working in the eastern and southeastern regions. It is considered that classroom teachers who work in rural areas gather in certain places and make arrangements for them to do group work, will contribute positively to the professional development of teachers.

Moreover, providing orientation training for teachers who will work in rural areas. Social activities for teachers and students. Regular guidance to teachers every month. In-service training studies in areas such as learning strategies, measurement and evaluation of teaching principles and methods, and similar fields. Vocational and personal development seminars. Making the curriculum suitable for rural area conditions. Making the classrooms have adequate technological equipment. Training activities for student and parents. It seems that teachers 'solving displacement problems will contribute positively to teachers' professional development.

It may be advisable to carry out large scale research to determine the occupational and other problems of teachers working in rural schools in other regions of the country or throughout the country.

Keywords: Classroom teachers, village schools, professional development

1. Giriş

Toplumların gelişim ve refah düzeyi ile okullarda verilen eğitim arasında önemli ilişki vardır. Okulların nitelikli bir eğitim sunmaları nitelikli öğretmenler ile mümkün olabilmektedir. Diğer bir ifadeyle, iyi öğrencilere sahip olunabilmesi için iyi öğretmenlere ihtiyaç vardır. Rosenholtz (1985) “öğretmenlerin sınıfta başarılı olabilmeleri için becerilerinin güncelleştirilmesi gerektiğini, yani öğretmenlerin günümüz koşullarında daha etkili olabilmeleri için gerekli becerilere sahip olmalarının sağlanması gerektiğini ileri sürmektedir” (Akt. Seferoğlu, 2001). Etkili öğretmenlerin yetiştirilmesinde hizmet öncesi ve hizmet-içi eğitimlerini yapan üniversiteler ve Milli Eğitim Bakanlığına önemli görevler düşmekle birlikte öğretmenlerinde öğrenmeye ve değişime açık olmaları gerekmektedir. Ülke kalkınmasında önemli bir yere sahip olan öğretmenlerin temel görevi; vatanını seven, ulusal ve evrensel değerleri benimseyen, sağlıklı, her bireyin bilgi, beceri ve kabiliyetlerini dikkate alan mutlu bireyler yetiştirmek olarak Milli Eğitim Temel Kanununda tanımlanmıştır (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973).

Eğitim ve öğretimin vazgeçilmez unsurları öğretmenlerdir. Bilim, teknoloji ve sosyal alanlarda meydana gelen değişime uyum sağlayabilmek için öğretmenlerin değişime açık

olmaları kendilerini yenilemeleri gerekmektedir. Bu süreçte öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkı sağlayacak uygun imkânların sağlanması önemlidir. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 2006 yılında öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri arasında “kişisel ve mesleki değerler, mesleki gelişime” yer vermiştir (MEB, 2006). Benzer şekilde Türk Eğitim Derneği tarafından hazırlanan “Öğretmen Yeterlilikleri” adlı çalışmada öğretmen yeterliliklerinin geliştirilmesi için hizmet öncesi eğitim ve hizmet içi eğitimin önemine vurgu yaparak; öğretmen kalitesinin geliştirilmesinde “okulöncesi eğitimden yükseköğretime kadar, eğitimin her tür ve düzeyinde kalitenin temel belirleyici olması” gereği vurgulanmıştır (Türk Eğitim Derneği, 2009 s:III).

Öğretmen sadece mesleki bilgiye sahip olan değil, değişen dünyaya uyum sağlayabilen, araştıran, kendini geliştiren, iletişime önem veren, sorunlara çözüm yolu bulan bir birey olmalıdır. Öğrencileri de bu anlayış çerçevesinde yetiştirmelidir. Bu yeterliliğe sahip olabilmek için öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimleri yanında sürekli kendilerini yenilemeleri gerekmektedir. Bu durumu Çoğmen ve Köksal (2014, s: 86), “bilim ve teknolojide meydana gelen değişimleri takip edebilmek, kendi alanlarıyla ilgili güncellenen bilgi ve becerilere uyum sağlayabilmek için öğretmenler de üniversitede aldıkları eğitim ile yetinmemeli ve meslek yaşamlarında da var olan bilgi ve becerilerini güncellemelidir” şeklinde açıklamışlardır. Ancak öğretmenlerin mesleki gelişimlerini etkileyen faktörlerinde göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Keskin ve Yüceer (2017) öğretmenlerin kendilerini geliştirme ve mesleki doyumu etkileyen en önemli etkenlerden biri olarak ekonomik etkenlerin olduğunu ifade etmektedirler.

Öğretmenlerin mesleki gelişimleri açısından destekleyici bir ortamın içinde bulunabilmeleri için bağlı oldukları kurumun uygun ortamlar hazırlaması ve öğretmenlerin bireysel çabaları gerekmektedir. Şehir merkezlerinde bulunan eğitim kurumları öğretmenlerin mesleki gelişimlerine belirli ölçüde imkân sağladığı düşünülse de kırsal kesimde çalışan öğretmenlerin özellikle sınıf öğretmenlerinin kurumsal anlamda mesleki eğitim desteğinden yeterince yararlanamadıkları söylenebilir.

Öğretmenlik mesleği içerisinde ilk kademe öğretmenleri olan sınıf öğretmenlerinin öğrencinin hayatını şekillendirmek bakımından önemli bir yere sahiptir. Özellikle 6-10 yaş arası çocukların rol model alacağı kişiler arasında sınıf öğretmeni en başta gelmektedir. Sınıf öğretmenleri, öğrencilerin hayat boyu etkisinde kalabilecekleri olumlu veya olumsuz izler bırakabilecek niteliktedir. Çocukların eğitiminde ve geleceğe hazırlanmasında önemli yer tutan sınıf öğretmenlerinin hizmet öncesi ve hizmet-içi eğitimleri önemlidir (Gültekin, Güner, Hayal, ve Sevmiş, 2016). Özellikle kırsal kesimde görev yapan sınıf öğretmenleri daha fazla önem arz etmektedir. Sınıf öğretmeni yapılan yeni düzenleme ile ilkokullarda okutulmakta olan bütün dersleri yürüten, aynı zamanda çocuğa aileden sonra önemli bilgi, beceri ve tutum kazandıran kişidir. Köy okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin sadece öğrencilerine değil öğrencilerin velilerine ve köy halkına birçok yönden katkı sağlaması örnek olması beklenmektedir. Öğretmenlerin meslek içi gelişimlerine yönelik eğitim-öğretim yılı başında ve sonunda yapılan eğitim çalışmaları yanında MEB’in hizmet-içi eğitim faaliyetleri yoluyla öğretmenlerin mesleki gelişimlerine imkân sağlanmaktadır. Alan yazın incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin sorunlarına yönelik (Yerlikaya 2000, Yapıcı ve Yapıcı 2003, Atmaca 2004, Şahin 2005, Yazıcı 2006, Özpınar 2008) birçok çalışma yapılmıştır. Öğretmenlerin meslek öncesi eğitimlerine yönelik (Özçalı 2007, Sabuncuoğlu 2006, Koçoğlu 2006, Çokluk - Bökeoğlu, Yılmaz 2007) çalışmaların olduğu, öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik bireysel çalışmalar (Dunn, ve Shriner, 1999) tarafından yapıldığı görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimlerine yönelik Seferoğlu, (2001) ve Şahin (2008) bazı tespitlerde bulunmuştur. Ancak kırsal kesimde (köy okullarında) görev yapan sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimlerine yönelik çalışmaların yapılmadığı görülmektedir.

Turkish Studies

1.1. Araştırmanın Önemi

Uzun yıllar köy okullarında görev yapmak durumunda kalan sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişim için gerekli imkânlardan yeterli düzeyde yararlanamadıkları düşünülmektedir. Köy okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimleri için yapılan her türlü faaliyetin öğretmenlerin sundukları hizmetin kalitesine doğrudan etki edeceği düşünülmektedir. Okullarımızda kaliteli eğitimin verilebilmesi ve her bakımdan sağlıklı nesillerin yetişmesi için özellikle sınıf öğretmenlerinin donanımlı ve sürekli kendini geliştiren bireyler olmaları gerekmektedir. Bu da ancak mesleki gelişimin sürekliliğine bağlıdır. Bu araştırma kırsal kesimde uzun süre çalışan sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimlerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi, yapılacak kapsamlı çalışmalara temel oluşturması ve köy okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimleri için gerekli olacak idari tedbirlerin alınması yönünden önemlidir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırma kapsamında köy okullarında beş ile 15 yıl süre ile görev yapmış sınıf öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimlerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

1.2.3. Problem Cümlesi

Uzun süre kırsal kesimdeki köy okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimlerini etkileyen faktörler nelerdir? Belirlenen problem doğrultusunda aşağıda belirlenmiş olan alt problemlere yanıt aranmaya çalışılmıştır.

Uzun süre köy okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin:

1. İkamet yerleri nerededir?
2. Mesleki gelişimlerini etkileyen faktörler nelerdir?
3. Mesleki gelişimi olumlu etkileyen unsurlar nelerdir?
4. Mesleki gelişimlerini olumsuz etkileyen unsurlar nelerdir?
5. Mesleki gelişime ihtiyaç duyuyorlar mı?
6. Mesleki gelişim için önerileri nelerdir?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Araştırma var olan durumun betimlenmesine yönelik olarak nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması yöntemi kullanılmıştır (Karasar, 2009). Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve dokümanlardan elde edilen verilere dayalı olarak durumu her yönü ile anlamaya anlamlandırmaya yönelik yapılan araştırmadır.

2.2. Katılımcı Grup

Bu araştırmanın katılımcı grubunu, 2014-2015 öğretim yılında Adıyaman ili Kâhta ve Samsat ilçelerine bağlı köy okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinden, görüşmeyi kabul eden 14 erkek, 6 bayan sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın katılımcıları belirlenirken en az beş yıl köy okullarında görev yapmış ve halen köy okullarında görev yapmakta olan öğretmenler seçilmiştir. Katılımcı grubun belirlenmesinde bir diğer etkende görüşmeyi kabul eden ve kolay ulaşılabilir olan katılımcılar tercih edilmiştir. Bu yöntemde araştırmacı, yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer (Yıldırım ve Şimşek, 2003). Bu yöntem çok fazla örnekleme ulaşma imkânı az olduğundan tercih edilmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği görüşme yapan kişiye görüşmenin gelişimine göre yeni sorular sorma imkânı tanıması bakımından daha esnektir. Görüşmenin akışına bağlı olarak değişik yan ya da alt sorularla görüşmenin akışını etkileyebilir ve kişinin yanıtlarını açmasını ve ayrıntılı veri elde etmesini sağlayabilir (Türnüklü, 2000).

Verilerin toplanması için ilgili literatür taranmış ve uzman görüşü alınarak bir “Görüşme Formu” hazırlanmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında kullanılacak görüşme formu iki boyuttan oluşmaktadır. Görüşme formunun birinci boyutu kendileriyle görüşme yapılan öğretmenlerin kişisel bilgilerine ait sorulardan, ikinci boyutu ise öğretmenlerin mesleki gelişimlerine ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan sorulardan oluşmaktadır. Görüşmeler sırasında veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan görüşme formundaki sorular sorularak, cevapların ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınması ile elde edilmiştir. Görüşme esnasında öğretmenlere mesleki gelişimlerine ilişkin aşağıdaki sorular sorulmuştur.

2.4. Görüşme Soruları

1. Çalıştığınız kırsalda mı ikamet ediyorsunuz?
2. Mesleki gelişimi etkileyen faktörlere yönelik olarak:
 - a. Kırsal kesimde çalışmak mesleki gelişiminizi nasıl etkiliyor?
 - b. Kırsal kesimdeki öğrenciler mesleki gelişiminizi nasıl etkiliyor?
 - c. Kırsal kesimdeki veliler mesleki gelişiminizi nasıl etkiliyor?
 - d. Kırsal kesimdeki okulların fiziki durumları mesleki gelişiminizi nasıl etkiliyor?
 - e. Kırsal kesimde öğretmenlik yapmak, eğitimle ilgili teknolojik gelişmeleri takip etmenizi etkiliyor mu?
3. Mesleki gelişiminizi olumlu etkileyen unsurlar nelerdir?
4. Mesleki gelişiminizi olumsuz etkileyen unsurlar nelerdir?
5. Mesleki gelişim ihtiyacı görüyor musunuz?
6. Mesleki gelişim için önerileriniz nelerdir?

2.5. Verilerin Analizi

Katılımcı grup ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen verilerin betimsel analizi yapılmıştır. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür. Bu analiz türünde araştırmacı görüştüğü ya da gözlemiş olduğu bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtabilmek amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verebilmektedir. Bu analiz türünde temel amaç elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2003). Elde edilen verilerin frekans ve yüzdeler oranları tablolar halinde sunulmuştur. Ayrıca katılımcıların görüşlerini yansıtabilmek için her bir katılımcı için kod kullanılarak katılımcıların görüşleri anlamlı bir bütünlük içinde sunulmuştur.

3. Bulgular

Bu bölümde problem ve alt problemlere ilişkin elde edilen verilerin analizi sonucu ulaşılan bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

1. “Uzun süre köy okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin: İkamet yerleri nerededir?” alt problemine yönelik olarak öğretmenler “Çalıştığınız kırsalda mı ikamet ediyorsunuz?” sorusu yöneltmiş ve öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar aşağıda Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Öğretmenlerin ikamet yerleri

Çalışılan kırsalda mı ikamet ediliyor?	Frekans	Yüzde %
Hayır	18	90
Evet	2	10

Tablo 1’de görüldüğü gibi öğretmenlerin büyük çoğunluğu (% 90) çalıştıkları kırsalda ikamet etmediklerini açıklamışlardır. Sadece az bir kısmı (% 10) çalıştıkları kırsalda ikamet ettiklerini belirtmiştir. Öğretmenlerin büyük bir bölümünün köye günlük olarak gidiş-geliş yaptıkları anlaşılmaktadır.

2. “Uzun süre köy okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin: Mesleki gelişimlerini etkileyen faktörler nelerdir?” alt problemine yönelik olarak aşağıdaki sorular sorularak öğretmenlerin görüşleri tablolar halinde ayrı ayrı sunulmuş ve özet olarak grafikte gösterilmiştir.

a). “Kırsal kesimde çalışmak mesleki gelişiminizi nasıl etkiliyor?” Araştırma sorusuna öğretmenlerin verdiği cevaplar aşağıda Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Kırsalda çalışmanın mesleki gelişime etkileri

Kırsalda çalışmak mesleki gelişimi nasıl etkiliyor?	Frekans	Yüzde %
Olumsuz etkiliyor.	12	65
Hem olumlu hem olumsuz etkiliyor.	6	30
Olumlu etkiliyor.	6	30

Tablo 2’de görüldüğü gibi kırsal kesimde çalışmanın mesleki gelişimi üzerine etkisine öğretmenlerin büyük çoğunluğu (% 65) olumsuz etkilediğini açıklamışlardır. Öğretmenlerin az bir kısmı ise (% 5) olumlu etkilediğini açıklamıştır. Kırsal kesimde çalışmanın mesleki gelişim üzerine etkisine öğretmenlerin bir kısmı da (% 30) hem olumlu hem de olumsuz etkilediği yönünde görüşlerini açıklamışlardır. Bu konu ile ilgili öğretmenlerden GX, PX ve TX görüşlerini “Dil problemi olduğu için olumsuz etkileniyoruz “şeklinde açıklamışlardır. Öğretmenlerden SX görüşlerini “İmkânların az oluşu ve zümre olmayışı gelişimimizi olumsuz etkiliyor.” şeklinde açıklamıştır. Öğretmenlerden RX görüşlerini “Veliler duyarsız olduğu için öğretmen-öğrenci-veli üçgenin de bir ayağın eksik oluşundan gelişimimizi olumsuz etkiliyor.” şeklinde açıklamıştır. Öğretmenlerden KX, EX ve YX görüşlerini “İmkânların az oluşu ve sosyal faaliyetlerin yetersiz oluşu, sinema-tiyatro, konferans vb. olumsuz etkiliyor.” şeklinde açıklamışlardır. Öğretmenlerden JX görüşlerini “Öğrenci seviyesi düşük olduğu için daha çok çaba harcıyoruz. Bu da mesleki gelişmemizi olumlu etkiliyor. Gidiş geliş yapmak ve imkânlar da gelişmemizi olumsuz etkiliyor.” şeklinde açıklamıştır. Öğretmenlerden AX ve VX görüşlerini “Daha samimi bir ortam olduğu için mesleki gelişimimizi olumlu etkiliyor. Zümre ve imkânların olmayışı olumsuz etkiliyor. “ şeklinde açıklamışlardır. Öğretmenlerden HX görüşlerini “Kırsal çalışmak biraz daha üretkenliği artırıyor sanırım. Çünkü hazır olanaklarımız olmuyor, imkânlarımız olmayınca daha çok kendimiz bir şeyler üretmeye çalışıyoruz, materyal vb. konularda. O yüzden ben biraz daha aktif olduğumuzu düşünüyorum.” şeklinde açıklamıştır. Öğretmenlerden HX ise görüşlerini “Kendimi yeterince geliştiremediğimi düşünüyorum. Eğitim camiasından oldukça uzak, kopuk bir şekilde yaşamaya mecburuz.” şeklinde açıklamıştır.

b). “Kırsal Kesimdeki öğrenciler mesleki gelişiminizi nasıl etkiliyor?” Araştırma sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar aşağıda Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3: Kırsal kesimdeki öğrencilerin mesleki gelişime etkileri

Kırsaldaki öğrencilerin mesleki gelişime etkileri	Frekans	Yüzde %
Olumlu etkiliyor.	5	25
Olumsuz etkiliyor.	7	35
Hem olumlu hem de olumsuz etkiliyor.	8	40

Tablo 3’te görüldüğü gibi kırsal kesimdeki öğrencilerin mesleki gelişime etkilerine öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%40) hem olumlu hem de olumsuz etkiliyor olarak açıklamışlardır. Öğretmenlerin az bir kısmı da (% 25) olumlu etkiliyor olarak açıklamışlardır. Bu konu ile ilgili öğretmenlerden TX, SX ve VX görüşlerini “ Kırsaldaki öğretmenler öğretmeni karşılıksız ve her şeyi ile seviyorlar, samimiler. Bu da beni olumlu etkiliyor.” şeklinde açıklamışlardır. Öğretmenlerden CX, AX, DX, RX, NX ve JX ise görüşlerini “Kırsalda sorunlar daha fazla, eksiklikleri daha iyi görüyoruz. Sorunlara biz çözüm üretmek zorundayız. Bu da bizi daha çok çalışmaya ve üretken olmaya sevk ediyor. Bu durum da gelişimimizi olumlu etkiliyor.” şeklinde açıklamışlardır. Öğretmenlerden MX, FX, LX, HX ve EX ise kırsaldaki öğrencilerin mesleki gelişime etkileri ile ilgili görüşlerini “Öğrenciler bizi zorlamıyorlar. Bizim verdiğimiz ile yetinmiyorlar. Öğrencilerin ve velilerin beklentisi çok düşüktür. Öğrencilerin öğrenmeye karşı istek ve arzuları yok. Bizi zorlamadıkları için biz de gelişime ihtiyaç duymuyoruz. Bu durumda mesleki gelişimimizi olumsuz etkiliyor.” şeklinde açıklamışlardır. Öğretmenlerden GX, CX ve YX ise görüşlerini “ Dilden kaynaklanan iletişim problemi yaşıyoruz. Bu durum da gelişimimizi olumsuz etkiliyor.” şeklinde açıklamışlardır.

c). “Kırsal kesimdeki veliler mesleki gelişiminizi nasıl etkiliyor?” Araştırma sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar aşağıda Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Kırsal kesimdeki velilerin mesleki gelişime etkileri

Kırsaldaki velilerin mesleki gelişime etkileri	Frekans	Yüzde %
Olumlu etkiliyor.	4	20
Olumsuz etkiliyor.	13	65
Çocuğunu düşünen olumlu –düşünmeyen olumsuz etkiliyor.	3	15

Tablo 4’te görüldüğü gibi kırsal kesimdeki velilerin mesleki gelişime etkileri üzerine öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%65) görüşlerini, olumsuz etkiliyor, olarak açıklamışlardır. Öğretmenlerin az bir kısmı da (%15) görüşlerini, çocuğunu düşünen olumlu etkiliyor, düşünmeyen de olumsuz etkiliyor, olarak açıklamışlardır. Bu konu ile ilgili öğretmenlerden TX, SX, PX, LX, KX, HX, GX ve EX görüşlerini “Velilerden destek görmüyoruz. Bizden talepleri olmuyor. Her şeyi kendimiz yapmak zorunda kalıyoruz. Ödevleri bile takip etmiyorlar. Pek bir beklentileri yok. Bu durumda bizi olumsuz etkiliyor.” şeklinde açıklamışlardır. Bu konu ile ilgili ZX, ve MX ise görüşlerini “eğitimle ilgili bilgi sahibi olmadıkları için önyargılı davranıyorlar. Bu da moral ve motivasyonumuzu olumsuz etkiliyor.” şeklinde açıklamışlardır. YX, ZX, BX ise görüşlerini “ ilgili veli olumlu etkiliyor, ilgisiz veli de olumsuz etkiliyor.” şeklinde

açıklamışlardır. VX ise görüşlerini “Kırsal kesimdeki velilerin bilinç düzeyleri daha düşük olduğu için onlarla gerekli iletişime girebilmek, öğrencilerle verimli çalışma bilinci olmadığı için olumsuz etkileyebiliyor.” şeklinde açıklamıştır. NX ve JX ise görüşlerini “Veliler bir kere eğitim öğretim olarak maalesef yeteri bilgiye sahip değiller. Öğrencilerin eğitim ve öğretimine yeterli ilgiyi göstermiyorlar. Bu açıdan bakıldığı zaman tabii biz de ister istemez çocuklarla eğitim öğretim faaliyetlerinde daha çok omzumza bir yük olarak biniyor. Bu açıdan biraz zorlandığımızı söyleyebilirim. Bu da daha çok araştırma yapmamızı gerektiriyor. Böyle olunca da haliyle ister istemez mesleğimizle bütünleşiyoruz diyebilirim.” şeklinde açıklamışlardır.

d). “Kırsal kesimdeki okulların fiziki durumları mesleki gelişiminizi nasıl etkiliyor?” Araştırma sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar aşağıda Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Kırsal kesimdeki okulların fiziki durumlarının mesleki gelişime etkileri

Kırsaldaki okulların fiziki durumlarının mesleki gelişime etkileri	Frekans	Yüzde %
Olumlu etkiliyor.	4	20
Olumsuz etkiliyor.	12	60
Fiziki şartlar iyi ise olumlu değilse olumsuz etkiliyor.	4	20

Tablo 5 incelendiğinde görüldüğü gibi kırsal kesimdeki okulların fiziki durumlarının mesleki gelişime etkileri üzerine, öğretmenlerin büyük çoğunluğu görüşlerini (% 60) olumsuz etkiliyor şeklinde açıklamışlardır. Öğretmenlerin bir kısmı da (% 20) olumlu etkiliyor, diğer bir kısmı da (% 20) fiziki şartlar iyi ise olumlu değilse olumsuz etkiliyor, şeklinde görüşlerini açıklamışlardır. Bu konu ile ilgili öğretmenlerden AX, TX, FX, SX, NX, LX, VX, KX, HX ve EX görüşlerini “ Okulların fiziki şartları iyi değil. Sınıflar sobalı, ısınma problemi yaşıyoruz veya zamanın büyük kısmını sobaya ayırmak zorunda kalıyoruz. Köylerde su problemi var. Zaten bu durum beraberinde pek çok olumsuzluğu getiriyor. Sınıflar teknolojik donanım olarak yetersiz. Anlattığımız konuları görsellerle destekleme şansımız yok. Okulların bahçeleri kışın çamurlu, yazın tozlu. Bu durumlar da haliyle bizleri ve öğrencileri olumsuz etkiliyor.” şeklinde açıklamışlardır. Öğretmenlerden CX, YX ve DX ise görüşlerini “Eğer fiziki şartlar iyi ise olumlu, değilse olumsuz etkiliyor.” şeklinde açıklamışlardır. GX ise görüşlerini “Şu an çalıştığım okulun fiziki imkânları gayet olumlu. Eksikliğini yaşadığım bir konu yok.” şeklinde açıklamıştır. MX ise görüşlerini “Yani çok büyük olumsuzluk var yani. Nerden başlayayım bilemedim. Bütün arkadaşları olumsuz etkilediğini düşünüyorum. Bir kere buralarda çalışmak çok zor. İstedığımız birçok şeye ulaşamıyoruz. Bildiğimiz renkli kartonu bile bulamayabiliyorlar. Tabii bunlar da bir fen dersini deney yapmadan nasıl işleyebilirsiniz? Bir çocuğa meclisi anlatırken bir projeksiyondan ya da bilgisayardan göstermeden çocuğun bunu anlamasını nasıl isteyebilirsiniz? Her şey soyut kalıyor onlar için tabii ki.” şeklinde açıklamıştır. RX ise görüşlerini “Aslında ben bunun olumlu etkilediğini düşünüyorum. Yani öğretmen burada zor şartlar altında daha verimli nasıl çalışabilirim bunun yollarını ürettiği için potansiyelini daha fazla açığa çıkarmak zorunda kalıyor. Bu da öğretmeni geliştiriyor. Yani bir anlamda öğretmeni geliştirdiğini düşünüyorum.” şeklinde açıklamıştır.

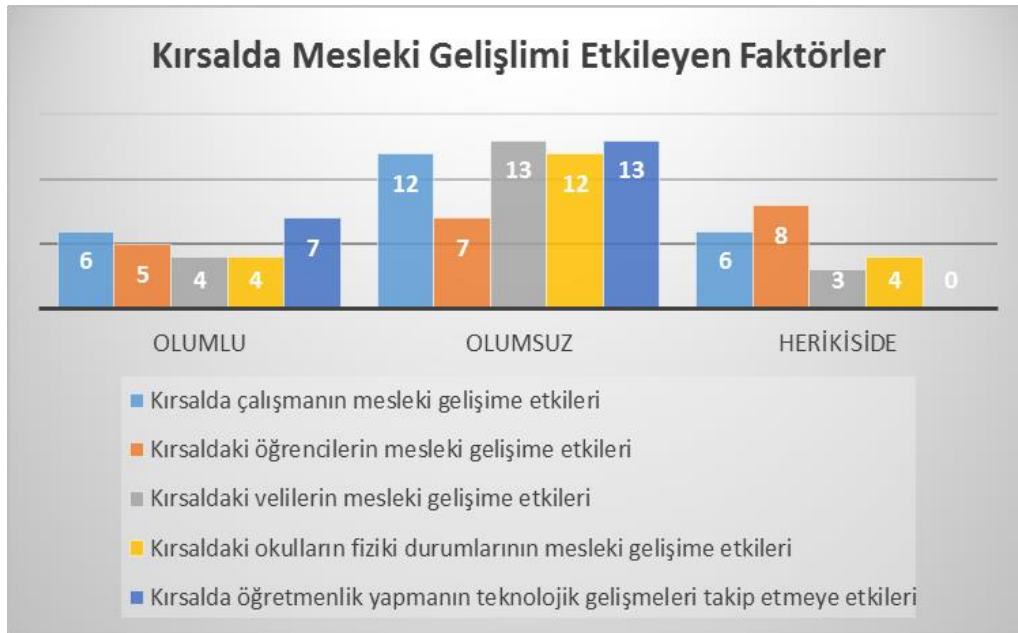
e). “Kırsal kesimde öğretmenlik yapmak, eğitimle ilgili teknolojik gelişmeleri takip etmenizi etkiliyor mu?” Araştırma sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar aşağıda Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Kırsal kesimde öğretmenlik yapmanın teknolojik gelişmeleri takip etmeye yönelik etkileri
Kırsalda öğretmenlik yapmanın teknolojik gelişmeleri takip etmeye etkileri

	Frekans	Yüzde %
Evet, olumsuz etkiliyor.	7	35
Hayır, etkilemiyor.	13	65

Tablo 6’da görüldüğü gibi kırsal kesimde öğretmenlik yapmanın teknolojik gelişmeleri takip etmeyi etkilemesi ile ilgili öğretmenlerin büyük çoğunluğu görüşlerini (% 65) hayır, etkilemiyor, olarak açıklamışlardır. Az bir kısmı da görüşlerini (%35) evet, olumsuz etkiliyor, olarak açıklamışlardır. Bu konu ile ilgili öğretmenlerden DX görüşlerini “Tabi ki. Mesela ilk görev yaptığım yerde internet bağlantısı yoktu. Dolayısıyla gelişmeleri takip edemiyordum ve orada yaşamak zorundaydım. Böyle olunca takip edemeyince biraz gerilediğimi düşünüyorum şu anda.” şeklinde açıklamıştır. EX ise görüşlerini “Sınıfta pek kullanma imkânımız olmadığı için uzak kalıyoruz. Uzak kaldığımız için de takip edemiyoruz. Bu da bizi olumsuz etkiliyor.” şeklinde açıklamıştır. BX, GX, CX, ZX, JX, YX ve SX ise görüşlerini “İletişim çağında yaşıyoruz. İnternette takip edebiliyoruz. Kırsalda ikamet etmiyoruz. Takip etme imkânımız var.” şeklinde açıklamışlardır. HX, VX, LX ise görüşlerini “Teknolojik gelişmeleri aslında ilçe merkezinde yaşadığımız için takip etmemiz mümkün ama bunu okulda uygularken sıkıntımız oluyor. Sadece teknolojik imkânların yetersizliği bizi etkiliyor. Her sınıfta akıllı tahta, bilgisayar, projeksiyon olsa eğitimimizi elbette olumlu etkiler.” şeklinde açıklamışlardır. KX, MX ve TX ise bu konu ile ilgili görüşlerini “Evet, etkiliyor. Şu şekil etkiliyor; zaten ben yapamayacağım bir çalışma için bir araştırma içine de girmem. Eğer ben uygun bir ortam gördüğüm zaman, teknolojik bir donanıma sahip olduğum zaman o teknolojik donanımı kullanmak için zaten araştırma içine gireceğimdir. Ama bu teknolojik donanıma sahip olmadığım için böyle bir araştırma çabası da sarf etmiyorum. Bu da bir nevi olumsuz etkiliyor.” şeklinde açıklamışlardır.

Köy okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimlerini etkileyen faktörlere yönelik olarak elde edilen bulgular özet olarak aşağıda Grafik 1’de sunulmuştur.

Grafik 1. Kırsalda mesleki gelişimi etkileyen faktörler

İkinci alt probleme ilişkin olarak grafik incelendiğinde kırsalda çalışmanın katılımcı öğretmenlerin büyük bölümünün mesleki gelişimine olumsuz yönde etkisi olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin en çok üzerinde durdukları noktalar ise; eğitim öğretim faaliyetleri ile ilgili konuşup tartışacak örnek alacak zümre öğretmenlerinin olmaması, velilerin öğrencileri ile yeterince ilgilenememesi, okulların fiziki koşullarının yetersiz oluşu, teknolojik imkanların yetersiz oluşu şeklinde özetlenebilir. Diğer taraftan öğretmenlerin bir kaç olumsuz imkanları onları daha fazla çalışmaya ve öğrenmeye teşvik ettiği ve bu durumun mesleki gelişimlerine olumlu katkı yaptığı yönündedir.

3. “Mesleki gelişiminizi teşvik eden unsurlar nelerdir?” Araştırma sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar aşağıda Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Mesleki gelişimi teşvik eden unsurlar

Mesleki gelişimi teşvik eden unsurlar	Frekans	Yüzde %
Öğrenciler	16	75
Hakkaniyet	4	20
Vicdani sorumluluk	4	20
Karşılaştığımız sorunlar	1	5
Mesleğime olan sevgim	4	20

Tablo 7’de görüldüğü gibi mesleki gelişimi teşvik eden unsurlara öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%75) öğrenciler olarak açıklamışlardır. Öğretmenlerin az bir kısmı da (%5) karşılaştığımız sorunlar olarak açıklamışlardır. Bu konu ile ilgili öğretmenlerden LX görüşlerini “Şu anda teşvik eden hiçbir unsur yok. İmkânım olsa başka bir alana ya da başka bir kuruma geçerim.” şeklinde açıklamıştır. Öğretmenlerden PX ise görüşlerini “Ben manevi değerlere önem veriyorum. İlim öğretmenin ne kadar önemli olduğunu bildiğim için bu beni motive ediyor. Bir de öğrencilerimin ileride daha başarılı bireyler olduğunu düşündükçe mesleğime daha sıkı sarılıyorum.” şeklinde açıklamıştır. Öğretmenlerden RX ise mesleki gelişimi teşvik eden unsurlar ile ilgili görüşlerini “En çok isteğimiz şey tüm öğretmenlerimizin istediği şey olduğunu düşünüyorum. Yani öğrencilerimizin başarı düzeyinin yükselmesidir. Sadece kendi kariyerimiz değil o ikinci planda benim için yani öğrencilerimizin başarı düzeyinin yükselmesi de zaten orda öğretmenin de bir şeyler yaptığının kanıtı oluyor bir anlamda.” şeklinde açıklamıştır. Öğrencilerin başarılı olması için öğretmenlerin mesleki gelişimleri için bireysel çaba harcadıkları şeklinde yorumlanabilir.

4. “Mesleki gelişiminizi engelleyen unsurlar nelerdir?” Araştırma sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar aşağıda Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Mesleki gelişimi engelleyen unsurlar

Mesleki gelişimi engelleyen unsurlar	Frekans	Yüzde %
Veli ilgisizliği	4	20
Zaman	3	15
Okulların fiziki durumları	3	15
İletişim	3	15
Aile	3	15
Çevre şartları	3	15
Zümre olmayışı	2	10
Milli Eğitimdeki adaletsizlik	2	10
Gidiş geliş yapmak	2	10
İl dışındaki seminer ve kurslara katılmama	1	5
Öğretmenlere verilen değer düşmesi	1	5
Rehberlik çalışmalarının yetersizliği	1	5

Tablo 8’de görüldüğü gibi kırsal kesimde mesleki gelişimi engelleyen birçok sıkıntının dile getirildiği anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu (% 20) veli ilgisizliği olarak açıklamışlardır. Öğretmenlerin az bir kısmı da (%5) sıkıntı olarak öğretmenlere verilen değer düşmesi, il dışındaki seminerlere katılmama ve rehberlik faaliyetlerinin yetersizliği olarak açıklamışlardır. Bu konu ile ilgili öğretmenlerden CX görüşlerini “Çalıştığım ortamdaki arkadaşların kendini geliştirmek için bir uğraşta bulunmaması. Bu elbette bana da yansıyor bir şekilde. Gayrete gelecek bir ortamım yok.” şeklinde açıklamıştır. Öğretmenlerden JX ise mesleki gelişimi engelleyen sıkıntılarla ilgili olarak görüşlerini “Günümüzde sürekli torpil yapılmakta. Meslekte yükselmek, idareci veya müfettiş olmak istiyoruz ama her yerde torpil olduğu için ne kadar uğraşsan da sonucun boş olacağını bildiğimiz için uğraşmak istemiyoruz. İnsanın isteği kaçıyor. Meslekten bile soğuyoruz.” şeklinde açıklamıştır. Öğretmenlerden KX ise mesleki gelişimi engelleyen sıkıntılarla ilgili olarak görüşlerini “İçinde bulunduğumuz son dönem itibari ile kafa olarak rahat olamamaları ve toplumda öğretmenlere verilen statünün git gide düşmesi, özellikle öğretmenlerdeki bu eğitim öğretim ortamını biraz bozmakla beraber öğretmeni biraz geri plana attığı için bu da bizim moralimizi bozmaktadır.” şeklinde açıklamıştır. Yine bu konu ile ilgili öğretmenlerden LX ise görüşlerini “Öncelikle fiziki sıkıntılarımız var bu da beraberinde diğer sıkıntıları getiriyor. Okulumuzda su yok. Su olmayınca temizlik olmuyor. Çocukların ve velilerin de ilgisizliği var. Bunlar olmayınca bir sonraki adımı atamıyoruz.” şeklinde açıklamıştır. Öğretmenlerden RX ise mesleki gelişimi engelleyen sıkıntılarla ilgili görüşlerini “Öncelikle rehberlik çalışmalarının yetersiz olması. Çünkü öğretmen bir okula, bir köye gittiği zaman orada öğretmen kendi deneyimleriyle tamamen baş başadır. Mutlaka bir rehberlik çalışmasının etkin ve verimli bir şekilde, sadece kâğıt üzerinde değil, bire bir yapılması gerekiyor. Yani bunu Milli Eğitim kendi bünyesindeki denetmenler ile mi yapar veya farklı çalışmalarla bir şekilde yapılması gerekiyor.” şeklinde açıklamıştır.

5. “Mesleki gelişim ihtiyacı görüyor musunuz?” Araştırma sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar aşağıda Tablo 9’de sunulmuştur.

Tablo 9. Mesleki gelişime duyulan ihtiyaç

İhtiyaç	Frekans	Yüzde %
Evet, duyuyorum.	18	90
Hayır, duyuyorum.	2	10

Tablo 9’da görüldüğü gibi öğretmenlerin büyük çoğunluğu (% 90) mesleki gelişime ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin az bir kısmı da (%10) mesleki gelişime ihtiyaç duymadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden AX il dışındaki seminerlere başvuruda bulunduğunu ama dikkate alınmadığını belirtmiştir. Bu konuda öğretmenlerden CX, HX, ZX, KX, YX ve TX düşüncelerini “Hızla değişen dünyada insanın da kendisini geliştirmesi, yenilemesi gerektiği” şeklinde açıklamışlardır. Yine bu konuda öğretmenlerden RX, VX ve DX görüşlerini “İnsanın yaptığı meslekte kendini sürekli geliştirmesi gerekiyor.” şeklinde açıklamışlardır. Öğretmenlerin mesleki gelişime ihtiyaç duydukları, bunun değişen dünyaya uyum sağlamak için gerekli olduğunu ancak yeteri düzeyde imkânlarının olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

6. “Mesleki gelişim için önerileriniz nelerdir?” Araştırma sorusuna öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar aşağıda Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. Mesleki Gelişim İçin Öneriler

Faaliyet	Frekans	Yüzde %
Genel Psikoloji Semineri (Öğretmen ve Çocuk Psikolojisi)	10	50
Okulların materyal ve fiziki sorunları çözülmeli	9	45
Her ay kırsaldaki öğretmenler bir araya getirilip zümre yapılmalı	9	45
Öğretmenler kırsal şartlarına hazırlanmalı, uyum çalışmaları artırılmalı ve ciddi yapılmalı	7	35
Her ay düzenli ve ciddi anlamda rehberlik yapılmalı	6	30
Eğitimde uygulamanın daha çok yapılacağı şartlar sağlanmalı, derslerde daha çok etkinlik yapılması için şartlar iyileştirilmeli	5	25
Kırsal kesime yönelik programlar oluşturulmalı, programlar merkezle aynı olmamalı	3	15
Öğrenme Stratejileri, Öğretim Yöntem ve Teknikleri	2	10
Hem öğretmenlere hem de öğrencilere yönelik sosyal etkinliklerin yapılacağı ortamlar sağlanmalı	2	10
Ekip ruhunu artırıcı çalışmalar yapılmalı	2	10
Değerlendirmeye yönelik çalışmalar yapılmalı	2	10
Sadece sözde değil özde de fırsat eşitliği sağlanmalı	1	5
Mesleki ve kişisel gelişim seminerleri yapılmalı	1	5
Köy öğretmenleri belli aralıklarla yer değiştirerek, birbirlerini ziyaret etmeli	1	5
Kırsaldaki öğretmenlerin yer değiştirme sorunu çözülmeli	1	5
Kırsaldaki öğrenci ve velilerle etkili iletişim çalışmaları yapılmalı	1	5
Kırsaldaki aileleri bilgilendirici çalışmalar yapılmalı	1	5
İnternet üzerinden zümre oluşturulmalı	1	5
Adaletsizlik ortadan kalkmalı, torpil yasası ortadan kaldırılarak öğretmenlerin rahatsızlıkları ortadan kaldırılmalı	1	5

Tablo 10'da görüldüğü gibi mesleki gelişim için önerilere öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%50) öğretmen ve çocuk psikolojisi ile ilgili çalışmaların yapılmasını istemişlerdir. Öğretmenlerin 9'u (%45) okulların materyal ve fiziki sorunlarının çözülmesi gerektiğini dile getirmiştir. Yine Öğretmenlerin 9'u (45) köy öğretmenlerinin bir araya getirilerek zümre çalışmalarının yapılması gerektiği şeklinde öneride bulunmuşlardır. Az bir kısmı ise (%5) kırsaldaki öğrenci ve velilerle etkili iletişim çalışmaları yapılmalı, kırsaldaki öğretmenlerin yer değiştirme sorunu çözülmeli, mesleki ve kişisel gelişim seminerleri yapılmalı, kırsaldaki aileleri bilgilendirici çalışmalar yapılmalı, adaletsizlik ortadan kalkmalı, torpil yasası ortadan kaldırılarak öğretmenlerin rahatsızlıkları ortadan kaldırılmalı, internet üzerinden zümre oluşturulmalı, köy öğretmenleri belli aralıklarla yer değiştirerek, birbirlerini ziyaret etmeli, sadece sözde değil öзде de fırsat eşitliği sağlanmalı gibi önerilerde bulunmuşlardır. Bu konu ile ilgili öğretmenlerden KX görüşlerini “Şimdi şöyle söyleyeyim. Yani özellikle sene başı ve sene sonunda yapılan gelişim seminerlerinin bize hiçbir katkısı yok. Bunun yerine şu tür şeyler yapılabilir: Mesela, sınıf öğretmenlerini bir araya toplayıp öğretmenler bir konu ile ilgili öğretmenler kendi öğretim yöntem ve tekniklerini paylaşabilirler. Mesela onluk ve birlik konusunu her farklı bir şekilde ortaya sunup ortak olanı, doğru olanı alıp uygulayabiliriz. Bu gerçekten önemli, ben bunu daha önce yaptım birkaç arkadaşım ile. Yani sürekli telefonda paylaşıyorduk. Mesela anlatımda zorluk yaşadığımız konuları, ya da öğrencilere anlatamadığımız, anlatmada problem yaşadığımız konuları kendi zümre arkadaşlarımızla konuşup daha kolay bir şekilde nasıl anlatılır, bunu paylaşıyorduk. Şahsen ben de bu konuda bilgi verdim başkası da bana bilgi vermiştir. Bence sınıf öğretmenleri özellikler bir araya toplanıp genel olarak bir sınıf öğretmenin genel sorunlarından bahsedilmeli. Bunlar Milli Eğitim bünyesinde yapılabilir. Yapılırken biraz içerik öğretmenlere bırakılabilir. Bir işi zorunlu tuttuğunuz zaman pek faydalı olmuyor ama gönüllülük esasına bırakıldığı zaman daha güzel sonuçlar alınabilir. Biz öğretmenler bu seminer sürecini bir zorunluluktan öteye görmüyoruz. Hadi gidelim de günümüzü dolduralım hesabı. Yani bu çalışmalar bize bırakılırsa biz işte bir harfler nasıl birleştiril vb. sorunlarımızı paylaşabiliriz. Yani merkezde zümreler düzenli bir şekilde bir araya getirilip bilgi alış veriş sağlanmalı. Paylaşım çok önemlidir burada. Bir taraftan bakıyorsun başarılı bir öğretmen var diğer tarafta ise onun arkasında kalmış bir öğretmen var. Bu başarılı öğretmenin geride kalan öğretmene destek çıkıp onu da bir seviye yukarı çıkarması gerekiyor. Bunun için de paylaşım yapıp ortaklaşa etkinlik yürütmeleri yani gerekirse bazı sosyokültürel etkinlikleri beraber de yapabilirler. Bunun dışında sosyal etkinliklere ağırlık verilmeli. Bence sosyal alanda gelişen bir öğrenci diğer alanlarda da başarılı olur. Mesela, halk oyunları kursu, satranç kursu, basketbol olsun, futbol olsun, sosyal anlamda öğrencileri için içine katmamız gerekiyor. Bunun için de her öğretmenin sosyal anlamda bir konuda etkili olması gerekiyor. Sosyal anlamda bir konuda etkili olabilmeli ki o da öğrencilere sosyallik adına bir şey verebilmeli. Sonuçta öğretmenlik sadece derste konu anlatmakla olan bir durum değil.” şeklinde açıklamıştır.

Öğretmenlerden DX ise mesleki gelişim için önerilerini “Mesela, ben dedim ya projeksiyon, teknolojik araç, aletleri kullanma konusunda bir seminer olsa ya da bir toplantı olsa, onun olmasını isterdim. Kırsal kesimdeki öğretmenlere için, özellikle çocuklara nasıl yaklaşmalı, onlara kendini nasıl daha fazla sevdirmeli ya da okulu nasıl sevdirmeli, en başta bana göre bu konu ile ilgili bilgi verilmesi gerekiyor.” şeklinde açıklamıştır. Öğretmenlerden RX ise önerilerini “Ekip çalışmalarını geliştirme, yaratıcı düşünme ve uygulamaları geliştirme, kariyer gelişimi, diğer öğretmenlerle birbirlerinden öğrenmeleri için özellikle fırsat yönetmeleri, yani bunların tümü de yapılabilir.” şeklinde açıklamıştır. Öğretmenlerden SX ise önerilerini “Bence önemli olan öğretmenin psikolojisidir. Bence Milli Eğitim özellikle bu alanda öğretmenlerin psikolojisini arttırmaları gerekiyor. Yani bir öğretmen hakikaten severse mesleğini kitaba gerek yok yine de o konuyu en güzel şekilde öğrencilerine anlatabilir. Bu da nasıl olur? Öğretmenlerdeki bu

Turkish Studies

adaletsizliği kaldırmaları gerekiyor. Torpil yasasının kalkması gerekiyor artık. Çünkü 10-15 yıllık öğretmen halen köyde olduğu halde 2-3 yıllık öğretmenler merkezde var. Bu torpil kaldırılırsa eğer özellikle bu önemli bir çözüm. Öğretmenler daha bir severek isteyerek okuluna giderler. Öğretmenler teşvik edilebilir dediğim gibi psikolojik olarak, artı materyal eksiklikler var. Bence hani öğretmene kırtasiye yardımından çok ya veliler tam olarak kâğıdı, kalemi alsınlar veya Milli Eğitim gereğini yapsın. Çünkü benim aldığım kırtasiye yardımı harcamalarımaya yetmeyebiliyor. Materyal eksikliği var.” şeklinde açıklamıştır. Öğretmenlerden TX ise önerilerini “Aslında öğretmenler için de rehberlik çalışmaları yapılabilir, öğrencilere yaptığımız gibi. Kişisel gelişim seminerleri ve mesleki gelişim seminerleri, başarıya nasıl daha iyi ulaşırız gibi konularda akademisyenler tarafından seminer çalışmaları yapılabilir. Öğrencileri geliştirmek için velileri de bilinçlendirmeliyiz. İlk eğitim ailede başlar. Bence malzemesi insan hele de küçük çocuklar olan bir işte her şey daha da ciddiye alınmalı. Gerçek anlamda öğretmenlere seminerler verilmeli. Bunlar derslerin aksamaması için ders dışı zamanlarda yapılmalıdır.” şeklinde açıklamıştır. Öğretmenlerden YX ise önerilerini “Öğretmen psikolojisi ve nitelikli öğretmen yetiştirme çalışması yapmak isterdim. Konu olarak da ekip olma ruhu, okulda materyal kullanma, öğretmenlerin daha fazla materyal kullanması, uygulama ile alakalı, öğretmenlerin derste daha fazla uygulama yapmaları ile alakalı çalışma olmasını isterdim. Öğretmenlik çocuk sevgisi ile alakalı bir şey. İnsanın işini sevmesi için önce çocuğu sevmesi lazım. Yani çocuklara sabredemeyen insan öğretmenlik yapamaz. Yani bununla alakalı, çocukların savunmasız olduğunu, öğretmenin bağırma, kızma, şiddetle bu işin olmayacağını, daha sakın daha güzel öğretmenlik yapmaları için bir öğretmen psikolojisi ile alakalı, çocuk psikolojisi ile de alakalı bir çalışma yapılmasını isterdim.” şeklinde açıklamıştır. Öğretmenlerden GX ise mesleki gelişim için önerilerini “Kırsaldaki öğrencilerle merkezdeki öğrencilere yapılan uygulamaların farklı olması gerektiğini düşünüyorum. Öğretmenler de buna göre eğitim öğretim faaliyetlerinde bulunur, hani değişiklikler ona göre yapılırsa. Merkezde uygulananlar ile köyde uygulanan şeyler aynı olamamalı. Sınav yapıyorlar. Köydeki çocuk ile şehirdeki çocuk aynı soruya maruz kalıyor. Bu eksiklikler kapatılırsa daha verimli bir çalışma olacağına inanıyorum ben.” şeklinde açıklamıştır. Öğretmenlerden HX ise önerilerini “Öğretmen psikolojisi ve nitelikli öğretmen yetiştirme ile ilgili çalışma yapılmasını isterim. Her ay düzenli bir şekilde ve ciddi anlamda rehberlik çalışmalarının yapılmasının faydalı olacağını düşünüyorum. Yine düzenli bir şekilde kırsaldaki öğretmenler için merkezde zümre toplantıları yapılabilir.” şeklinde açıklamıştır. Öğretmenlerden HX ise önerilerini “Öğretmenlerin bilgi paylaşımında bulunabilecekleri bir ortamın oluşturulması gelişimimizi destekler diye düşünüyorum. Yapılandırmacı eğitim yaklaşımında bizi biraz daha uzmanlaştıracak çalışmaların yapılması gerekiyor.” şeklinde açıklamıştır.

4. Tartışma ve Sonuç

Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun çalıştıkları kırsalda ikamet etmedikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin çoğu kırsal kesimde çalışmanın mesleki gelişimlerini olumsuz etkiledikleri görüşündeler. Hem olumlu hem de olumsuz etkilediği konusunda düşünceleri olan öğretmenlerin de olduğu görülmüştür. Kırsal kesimde öğretmenlerin yaşadığı sıkıntıların başında dil problemi gelmektedir. Öğrencilerin Türkçeyi kullanma becerilerinin düşüklüğü eğitim öğretim faaliyetlerini olumsuz etkilemektedir. Bu durum çalışmanın yapıldığı bölge ile ilgilidir diğer bölgelerde farklı sorunlar olabilir. Büyüköztürk ve arkadaşları (2010), Türkiye’de öğretmen kadrosunun genç olduğunu ancak mesleki gelişim ihtiyaçlarının tam olarak tespit edilemediğini vurgulamışlardır. Yapılan bu çalışma köy öğretmenlerinin mesleki gelişimlerini etkileyen birçok faktör olduğunu ortaya koymaktadır. Bu faktörler kısaca; kırsal kesimde imkânların az oluşu, sosyokültürel faaliyetlerin yetersiz oluşu, sinema, tiyatro, konferans vb. faaliyetlerin az oluşu, zümre olmayışı, eğitim camiasından kopuk olma (Kırsalda ikamet edenler için), köye gidiş geliş yapmak, il dışındaki seminer ve kurslara katılmamak, rehberlik faaliyetlerinin yetersizliği,

adaletsiz atama ve yer değiştirme işlemleri, çevre şartları, kırsaldaki ailelerin öğrencilerine yeterince ilgi göstermemesi, okulların fiziki durumları, öğretmenlere verilen değer düşmesi şeklinde özetlenebilir. Seferoğlu (2001) tarafından 500 sınıf öğretmeni ile yaptığı çalışmada öğretmenlerin mesleki gelişimleri ile ilgili olarak ekonomik sorunlar, materyal eksikliği, ailelerin olumsuz tutumu, okulların fiziksel yetersizliği gibi sorunların olduğunu belirtmiştir. Bu çalışmada elde edilen benzer sonuçlar özellikle kırsal kesimde görev yapan öğretmenlerin temel sorunlarının geçen süre zarfında devam ettiği yönündedir. Yine Yazıcı (2006) tarafından yapılan çalışmada köy öğretmenlerinin atama sorunları olduğu belirtilmektedir.

Öğretmenlerin mesleki gelişimlerini teşvik eden unsurların ise öğrenciler, hakkaniyet, vicdani sorumluluk ve mesleklerine olan sevgileri olduğu görülmüştür.

Öğretmenler öğrenci velilerinin öğrencileri ile yeterli düzeyde ilgilenmemelerinin olumsuz etkileri ile ilgili görüş belirtmektedirler. Velilerin eğitim seviyeleri ve bilinç seviyelerinin düşüklüğü, öğrencilere evde gerektiği kadar ilgilenememe, öğretmenlerle sağlıklı diyalog kuramama, velilerin ön yargılı olmaları, öğretmenlerden taleplerinin olmamaları gibi nedenlere bağlı olarak öğretmenlerin çoğu, kırsal kesimdeki velilerin mesleki gelişimlerini olumsuz etkilediği kanaatindedir.

Öğretmenler birçok problem ile uğraşmalarına rağmen meslekleri ile daha da bütünleştiklerini, bu durumun mesleki gelişimlerine olumlu etkilediği yönünde görüş belirtenlerde görülmüştür. Örneğin, öğretmenler öğrenciye hem öğretmenlik yapmak hem de ebeveynlik yapmak zorunda kaldıkları için daha çok çaba sarf etmeleri gerektiğini belirtmektedirler. Bu durum öğretmenleri daha fazla performans sergilemelerine neden olmasından dolayı mesleki gelişimlerine olumlu katkı sağladığını ifade etmektedirler. Bu bulgu köy öğretmenlerinin karşılaştığı zorlukların motivasyonlarını artırdığı yönünde olmasına rağmen, Özgen (2005) uzun süre köy okullarında çalışan öğretmenlerin güdülenmelerini olumsuz etkilediğini belirtmiştir.

Kırsal kesimde öğretmenlik yapmanın başka bir zorluğu da okulların fiziki durumlarıdır. Öğretmenlerin çoğu, kırsal kesimdeki okulların fiziki durumlarının mesleki gelişimlerini olumsuz etkilediği kanaatindedir. Benzer şekilde Taş (2005) köy okullarının şehir okullarından fiziksel yönden eksiklikleri olduğunu belirtmiştir. Okulların fiziki durumu ile ilgili olarak; okulların sobalı olması, su olmaması, sınıfların teknolojik donanımının yetersiz oluşu, oyun ve spor alanlarının düzenli olmaması, öğrencilerin kırtasiye malzemelerini temin edememeleri şeklinde sorunları belirtmektedirler.

Kırsal kesimde öğretmenlik yapmak öğretmenlerin teknolojik gelişmeleri takip etmelerini genelde engellemiyor. Öğretmenler teknolojik gelişmeleri takip edebiliyorlar ama bu teknolojileri sınıflarda kullanma imkânları olmadığı için hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin teknolojiden uzak kaldıkları anlaşılmaktadır.

Kırsal kesimde görev yapan öğretmenlerin birçok alanda mesleki gelişim ihtiyacı duydukları anlaşılmaktadır. Özellikle Doğu ve Güney Doğu Anadolu'daki köy okullarında çalışan öğretmenlerin öğrencilere dil öğretimi konusunda sorun yaşadıkları görülmektedir. Öğretmenlerin rehberlik faaliyetlerine ihtiyaç duyduğu, okulların su ve ısınma problemleri olduğu, öğrenci velilerinin yeterince okula destek olmadıkları ve okulların teknolojik donanımlarının yeterli olmadığı anlaşılmaktadır. Köy okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin zaman zaman bir araya gelerek uygulamış oldukları öğretim tekniklerini birbirleri ile paylaşarak daha etkili öğretim yapacaklarını ve bu durumun mesleki gelişimlerine olumlu etki yapacağını belirtmektedirler. Yazıcı (2006) bu durumu öğretmenlerin mesleki etkileşim yoksunluğu şeklinde ifade etmektedir. Öğretmenlerin ayrıca çocuk gelişimi, öğretim

teknikleri, teknoloji kullanımı ve materyal tasarımı alanlarında hizmet içi eğitim ihtiyaçları olduğu anlaşılmaktadır. Şekerci (2000) tarafından yapılan çalışmada da benzer şekilde köy öğretmenlerine yönelik hizmet-içi eğitim faaliyetlerinin kırsal bölgelerde yaygınlaştırılması gerektiğini belirtmiştir.

5. Öneriler

Bu araştırma sonucunda, kırsal kesimde görev yapan öğretmenlerin mesleki gelişimlerini etkileyen faktörlerin giderilmesi yönünde aşağıdaki önerilere yer verilmiştir.

Özellikle doğu ve güneydoğu bölgelerinde görev yapan sınıf öğretmenlerine, öğrencilerin dil gelişimi ile ilgili mesleki eğitim verilmesi uygun olacaktır. Kırsal kesimde görev yapan sınıf öğretmenlerinin belirli yerlerde belirli zamanlarda toplanıp zümre çalışmaları yapmalarına yönelik düzenlemeler yapılması öğretmenlerin mesleki gelişimlerine olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Cansoy ve Parlar, (2017) mesleki öğrenme toplulukları ile ilgili yapmış oldukları çalışmada öğretmenler arasında işbirliği ve güven kültürü oluşturmanın gereğine vurgu yaparak bu durumun öğretmenlerin birbirlerine destek olmaları, materyal paylaşımı ve mesleki gelişimlerini artırabileceğini belirtmişlerdir.

Kırsal kesimde görev yapacak öğretmenlere yönelik uyum eğitimi verilmesi. Öğretmen ve öğrencilere yönelik sosyal etkinliklerin yapılması. Öğretmenlere her ay düzenli rehberlik yapılması. Öğrenme stratejileri, öğretim ilke ve yöntemleri ölçme ve değerlendirme ve benzeri alanlarda hizmet içi eğitim çalışmaları yapılması. Mesleki ve kişisel gelişim seminerleri yapılması. Kırsal kesimde görev yapan sınıf öğretmenlerine yönelik sunulan hizmet-içi eğitim faaliyetlerinin artırılması. Kırsal kesimde uygulanan öğretim programlarının şartlara uygun hale getirilmesi. Dersliklerin yeterli teknolojik donanıma sahip hale getirilmesi. Öğrenci velilerine yönelik eğitim çalışmaları yapılması. Öğretmenlerin yer değiştirme sorunlarının çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

Ülkenin diğer bölgelerinde veya ülke genelinde, köy okullarında görev yapan öğretmenlerin mesleki gelişimlerini etkileyen faktörlerin tespitine yönelik daha geniş kapsamlı araştırmalar yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Atmaca, F. (2004). *Sınıf Öğretmenlerinin Motivasyon Durumlarının İncelenmesi (Ağrı ili Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Konya.
- Cansoy, R. ve Parlar, H. (2017). Mesleki Öğrenme Toplulukları Olarak Okullar: Okullarda Uygulanması ve Geliştirilmesi. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 12(17)*, Spring 2017, p. 89-112, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11996>
- Çokluk - Bökeoğlu, O., Yılmaz, K. (2007). Üniversite öğrencilerinin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 40(2), 179-204.
- Çöğmen, S. ve Köksal, N. (2014). Öğretmen Adaylarının Mesleki Gelişimlerini Destekleyici Üniversite Olanakları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(I), 85-98.

- Dunn, T.G. ve Shriner, C. (1999). Deliberate practice in teaching: what teachers do for selfimprovement. *Teaching and Teacher Education*, 15, 631-651.
- Gültekin, M., Güner, M., Hayal, M. A., & Yar Sevmiş, B. (2016). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kişisel Ve Aile Özellikleri İle Öğrenim Gördükleri Program, Öğretmenlik Mesleği Ve Yaşama İlişkin Görüşleri. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 11(3)*, Winter 2016, p. 1163-1184, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9314
- Karasar, N. (2009), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Keskin, S. Ç. ve Yüceer, D. (2017). Geçmişten Günümüze Öğretmenlerin Gözünden Bir Meslek Olarak Öğretmenlik Mesleği *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 12(14)*, 85-104 ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11694
- Koçoğlu, Z.B. (2006). *The role of portfolios in EFL student teachers' professional development*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Boğaziçi Üniversitesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, İstanbul.
- MEB. (2006). Temel Eğitime Destek Projesi “Öğretmen Eğitimi Projesi”, Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri. Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Milli Eğitim Temel Kanunu (1973). Resmi Gazete, Kanun No:1739.
- Özgen, B. (2004). *Sınıf Öğretmenlerinin Motivasyon Durumlarının İncelenmesi (Trakya Yöresi Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Konya.
- Özçalı, S. (2007). Possible effects of in-service education on efl teachers' Professional development in terms of teacher efficacy and reflective thinking. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, İstanbul.
- Özoğlu, M. (2010). *Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Sisteminin Sorunları*, SETA-Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı Yayınları. Sayı 17, http://www.setav.org/Ups/dosya/20275.pdf Erişim tarihi: 13.12.2014.
- Özpinar, M. (2008). *Köyde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Sorunları; (Aydın İli Örneği).*” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Sabuncuoğlu, O. (2006). *A study of the effects of models of teacher education and Professional development on practising and prospective teachers of english in elt at universities*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Şahin, Ç. (2008).Yeni ilköğretim programı çerçevesinde sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişim düzeylerinin değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 101-112.
- Şahin, K. (2005). *İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Mesleki Tutumları ile Okul İklimi Arasındaki İlişki*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: İzmir.
- Seferoğlu, S. S. (2001). Sınıf öğretmenlerinin kendi mesleki gelişimleriyle ilgili görüşleri, beklentileri ve önerileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 149, 12-18.

-
- Şekerci, C. (2000). Türk Eğitim Sisteminin Kırsal Bölgedeki Sorunları ve Çözüm Önerileri, *Milli Eğitim Dergisi*, 146, 63–66.
- Tas, S. (2005) Sınıf Öğretmenlerinin Motivasyonlarını Etkileyen Faktörler (Konya İli Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Konya.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitim Bilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Araştırma Tekniği: *Görüşme. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24, 543-559.
- Yapıcı, M. ve S. (2003). İlköğretim Öğretmenlerinin Karşılaştığı Sorunlar, *Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi*, 3(3).
- Yazıcı, L. (2006). *Sınıf Öğretmenlerinin İlk Atama ve Yer Değiştirmelerinde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Malatya.
- Yerlikaya, A. (2000). *Köy ve Şehirlerde Çalışan Sınıf Öğretmenlerinde Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Erzurum.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayınları, Ankara.